

מודל המניפה להפעלת קהילות מקצועיות לומדות דיסציפלינריות/ בעלי תפקידים (קמל"ד) במערכת החינוך בישראל

מודל המניפה הוא המודל הרווח להפעלת תוכניות של קמל"ד במערכת החינוך בארץ. מודל זה מבוסס בין היתר על עבודותיהם של קבוצת הפיזיקה במחלקה להוראת המדעים במכון ויצמן¹. ועם השנים עודכן בהתאם לממצאי תהליכי מחקר והערכה שנעשו על ידי מו"פ קהילות מקצועיות לומדות במכון מופ"ת.

נכון לשנת 2024 רוב רובם של הקמל"ד פועלים במסגרת מודל המניפה.

במודל זה שותפים נציגי משרד החינוך, אנשי שטח (עובדי הוראה), ואנשי אקדמיה.

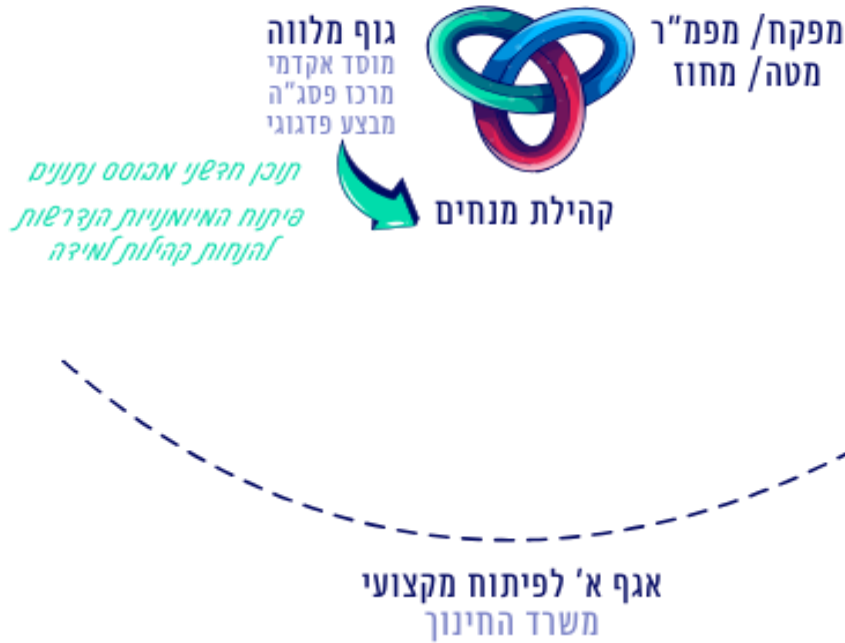
איור 1: צמצום הפער בין מטה-אקדמיה- שדה

בעזרת מו"פ קהילות מקצועיות לומדות ואנפי לפיתוח מקצועי של עובדי הוראה, נציגי משרד החינוך (מפמ"ר/ מדריך/ נציגי מחוז) מזהים את השותפים הרלוונטיים לתחום הדעת/התפקיד ומגייסים אותם להקמת התוכנית.

שותפים אלו חוברים למוסד מלווה (לרוב גוף אקדמי) המתמחה בתחום הייחודי של הקהילה (לדוגמה: את קהילות הביולוגיה מלווים מוסדות אשר חוקרים את תחום הוראת הביולוגיה) אשר אמון על הקמת וליווי קהילת המנחים. במסגרת פעילות קהילת המנחים, המוסד המלווה מספק להם תוכן חדשני מבוסס נתונים (מיומנויות, ידע תוכן ואסטרטגיות הוראה רלוונטיות) ומכשיר אותם בפיתוח המיומנויות הנדרשות להנחות קהילות למידה.

¹ ראו לדוגמה: Levy, S., Bagno, E., Berger, H., & Eylon, B. S. (2021). Professional growth of physics teacher-leaders in a professional learning communities program: The context of inquiry-based laboratories. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 1-27.

מו"פ קהילות מקצועיות לומדות
מכון מופ"ת

איור 2: מודל המניפה: קהילת המנחים

הקשר הייחודי הזה מגשר על פערים מתועדים שקיימים בין אקדמיה-שדה-מטה ומאפשר לקדם את המטרות של כל השותפים תוך דיאלוג מתמיד עם השטח.

בשלב הבא מוקמות **קהילות המורים**. אלה עשויות להיות קהילות עירוניות, אזוריות, ארציות וכו', בהתאם לצרכים. קהילות אלו מונחות בידי שני מנחים (הנחייה ב-CO) מקרב קהילת המנחים, כאשר לפחות אחד מהמנחים מגיע מתחום הדעת בו עוסקת הקהילה.

מו"פ קהילות מקצועיות לומדות מכון מופ"ת

איור : מודל המניפה של קמל"ד

קהילות המורים עוסקות בסוגיות הרלוונטיות להן וכן מתנסות בתכנים ובשיטות הוראה חדשניות אותם למדו המנחים במסגרת קהילת המנחים. המורים מיישמים את התכנים בכיתותיהם וחוזרים לקהילות עם תובנות לגבי האפקטיביות שלהם. לחלופין, המורים בקהילות עשויים להציע תוכן או רעיונות אותם יעבירו המנחים לקהילות המנחים ומשם לגוף המלווה ולמובילי התחומים במשרד החינוך. כך הידע נע לכל אורך המניפה באופן דו, ואף תלת, כווני.

מהלך זה מאפשר לגשר על הנתק המסוים הקיים בין חוקרי החינוך באקדמיה לבין השדה החינוכי, בכך שהוא מציע מודל אפקטיבי ומשמעותי לבחינת מודלים חדשים וממצאי מחקר בשדה תוך אישוש/הפרכת המסקנות ולהטמעת תוכן פדגוגי-מקצועי חדש.

תפקיד צוות מו"פ קהילות מקצועיות לומדות במכון מופ"ת הוא לתמוך בכל ההיבטים של עבודת הקמל"דים. חברי הצוות עוזרים בבניית תכנית אסטרטגית לתוכניות השונות, יוצרים את הקשר בין יחידות המטה לבין גופים מלווים, מפתחים מודלים ושיטות חדשות לפעילות הקמל"יד (למשל, מתוויו שיח, תהליכי חקר פרקטיקה), עורכים מחקרי הערכה ומציעים סדנאות והדרכות המכוונות למנחי קהילה.

יוצאים לדרך...

רוצים לבנות תכנית של קהילת מניפה? לפניכם כלי עזר שמפרטים את השלבים שרצוי לבצע כדי לבנות תכנית מיטבית:

[קנבס מנהיגות](#)

איך מכשירים מנחים של קהילה מקצועית לומדת? את מי כדאי לגייס לתפקיד? היעזרו במתווה הבא:

[מתווה להתפתחות מקצועית של מנחה קהילה מקצועית לומדת](#)

רוצים לדייק את מטרות וסדירויות קהילת המנחים/המורים? לפניכם כלי עזר שסייע לכם בכך:

[קנבס לקהילה מקצועית לומדת](#)